

III. PRZEGLĄD ORZECZNICTWA

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

Kodeks cywilny z 23 IV 1964 r. (Dz. U. Nr 16, poz. 93).

Art. 24 § 1. „Naruszenie nietykalności cielesnej człowieka może uzasadniać nakazanie przez sąd osobie, która tego naruszenia dokonała, aby przeprosiła poszkodowanego, a także nakazanie dokonania odpowiedniego ogłoszenia w prasie.” (Uchwała III CZP 87/71 z 30 XII 1971 r.).

Art. 58 § 1. Dokonanie sprzedaży budynku mieszkalnego na podstawie decyzji administracyjnej, nie będącej decyzją ostateczną, sprzeczne jest z przepisami ustawy z dnia 28 V 1957 r. o sprzedaży przez Państwo domów mieszkalnych i działek budowlanych (Dz. U. Nr 31, poz. 132), a obecnie ustawy z 14 VII 1961 r. o gospodarce terenami w miastach i osiedlach (jednol. tekst Dz. U. z 1969 r. Nr 22, poz. 159) i czyni zawartą umowę sprzedaży nieważną na mocy art. 58 § 1 k.c.

Art. 111 § 3 zd. 2. Spóźnienie dochodzenia roszczenia spowodowane bezczynnością organów spółdzielni wywołaną przestępczą działalnością członków tych organów uzasadnia zastosowanie przepisu art. 117 § 3 zd. 2 k.c. (II CR 704/70 z 31 III 1971 r.).

Art. 344 § 1. „Wprowadzenie przez Komisarza Ziemskiego w wykonaniu orzeczenia o komasacji w posiadanie gruntu osoby, która przed tym gruntu tego nie posiadała, nie stanowi samowolnego naruszenia posiadania dotychczasowego posiadacza i dlatego nie uzasadnia powstania dla niego roszczenia posesoryjnego”. (Uchwała III CZP 83/71 z 30 XII 1971 r.).

Art. 412. Bony towarowe PKO S.A. nie są wartościami dewizowymi w rozumieniu ustawy dewizowej (Dz. U. z 1952 r. Nr 21, poz. 135). Ustawa ta w art. 2 i 3 wyczerpująco wylicza rodzaje wartości dewizowych, którymi obrót jest zabroniony, a rozszerzająca interpretacja tych przepisów jest niedopuszczalna.

Nie ma więc w zasadzie przeszkód prawnych, aby osoba, posiadająca bony towarowe PKO, sprzedawała je lub podarowała innej osobie. Jedyne ograniczenie obrotu bonami PKO wynika z art. 6 ustawy z dnia 13 VII 1957 r. o zwalczaniu spekulacji i ochronie interesów nabywców oraz producentów rolnych w obrocie handlowym (Dz. U. Nr 39, poz. 173), a obecnie art. 224 k.k., według którego podlega karze ten, kto nie będąc do tego uprawniony, skupuje w celu odsprzedaży z zyskiem towary nabyte w kraju za waluty obce wpłacone w kraju lub za granicą albo dokumenty uprawniające do otrzymania tych towarów. Nie ma natomiast przepisu, który by przewidywał karę dla sprzedawców bonów towarowych, chyba że on sam nabył je uprzednio w sposób nielegalny i odsprzedaje je dalej z zyskiem (art. 6 § 2 ustawy) — III CRN 208/71 z 16 VII 1971 r.).

Art. 417. Na organach miejskiej gospodarki komunalnej, w zarządzie której las się znajduje, nie ciąży obowiązek uniemożliwienia zwierzętom leśnym dostępu do określonych części lasu (położonych bliżej miast). Za szkodę więc, jakiej dozna osoba przebywająca w lesie w zetknięciu ze zwierzęciem leśnym — wobec braku winy funkcjonariuszy tych organów — Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności. (II CR 175/71 z 30 VI 1971 r.).

Art. 418. Nie stanowią orzeczeń i zarządzeń w rozumieniu art. 418 k.c. wywiady co do warunków osobistych, sposobu życia oskarżonego oraz tzw. opinie dotyczące jego osoby, które zbierają organy Milicji Obywatelskiej w ramach art. 8 k.p.k. Osoba, której tego rodzaju informacje przedstawione w postępowaniu karnym dotyczą, może je zwalczać w postępowaniu, dla którego celów zostały opracowane. (II CR 239/71 z 23 VII 1971 r.).

Art. 441 § 3 w zw. z art. 417 i 418 „Ustaloną w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 V 1965 r. III PO. 40/64 zasadę prawną, według której zakres obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej nieumyślnie przez pracownika przy wykonywaniu pracy może być stosownie do okoliczności ograniczony, stosuje się także do przewidzianej w art. 441 § 3 w związku z art. 417 i 418 k.c. odpowiedzialności regresowej funkcjonariusza państwowego względem Skarbu Państwa lub państwowej osoby prawnej”. (Uchwała składu 7 sędziów SN III CZP 51/71 z 29 XI 1971 r.).

Art. 068. „Zapisobierca może dochodzić od osoby, obciążonej zapisem, przyszłych powtarzających się świadczeń pieniężnych, przewidzianych w treści zapisu”. (Uchwała III CZP 82/71 z 21 XII 1971 r.).

Rozporządzenie RM z dnia 20 IX 1957 w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia budynków (Dz. U. Nr 52, poz. 254 z późn. zmian.).

§ 11 w zw. z § 3. „Jeżeli wykonanie decyzji wydziału budownictwa, urbanistyki i architektury prezydium powiatowej rady narodowej o przeznaczeniu do rozbiórki budynku objętego obowiązkowym ubezpieczeniem na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 IX 1957 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia budynków (Dz. U. Nr 52, poz. 254 z późn. zmianami) uzależnione zostało od nadejścia terminu lub spełnienia się warunku, nadejście terminu lub spełnienie się warunku jest chwilą ustania odpowiedzialności P.Z.U z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia tego budynku.” (Uchwała III CZP 88/71 z 30 XII 1971 r.).

Ustawa z dnia 17 II 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach (Dz. U. Nr 12, poz. 61).

Art. 30. „1. Jeżeli z treści odwołania w sposób jednoznaczny wynikał zamiar członka poddania decyzji o wykluczeniu kontroli w celu zmiany decyzji, nie może mieć istotnego znaczenia, do jakiego organu spółdzielni jej członek zaadresował swe odwołanie, skoro odwołanie to zostało zgłoszone w otwartym terminie i w terminie dotarło do adresata t.j. do Rady Spółdzielni.

2. Fakt otwarcia drogi sądowej, pomimo niewyczerpania postępowania wewnątrzspółdzielczego, nie świadczy o wadliwości z punktu widzenia merytorycznego samej decyzji, czy uchwały Rady Spółdzielni o wykluczeniu i nie zwalnia Sądu od obowiązku kontroli zaskarżonej uchwały z punktu widzenia jej zgodności z przepisami ustawy (art. 21 i 38 ustawy) lub statutu spółdzielni.

3. Nieprzedstawienie przez Zarząd (czy też Radę) odwołania członka spółdzielni Walnemu Zgromadzeniu w terminie przewidzianym w statucie spowoduje tylko ten skutek, że z mocy art. 30 § 1 in fine ustawy o spółdzielniach kompetencje kontrolne merytorycznej zasadności uchwały o wykluczeniu przeszły z Walnego Zgromadzenia na Sąd Wojewódzki, który stał się wyłącznie właściwy do oceny, czy wskazane w uchwale przyczyny wykluczenia istniały i czy uzasadniały zastosowanie tej sankcji w świetle przepisów ustawy (art. 21) czy też statutu spółdzielni”. (I PR 158/71 z 8 VII 1971 r.).

Rozporządzenie RM z dnia 24 IV 1968 r. w sprawie obowiązkowych ubezpieczeń komunikacyjnych (Dz. U. Nr 15, poz. 89).

§ 8 ust. 1. Przyczynienie się do powstania wypadku osoby, która w tym wypadku poniosła śmierć, nie uzasadnia w świetle przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 IV 1968 r. w sprawie obowiązkowych ubezpieczeń komunikacyjnych (Dz. U. Nr 15, poz. 89) zmniejszenia świadczenia przysługującego na podstawie § 8 ust. 1 tego rozporządzenia z tytułu ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków. (II CR 287/71 z 6 VIII 1971 r.).

Ustawa z dnia 26 X 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250).

Art. 14 ust. 1. „Postępowanie o dział spadku podlega zawieszeniu na zasadzie art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 26 X 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27 poz. 250) także i wtedy, gdy wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne ma obszar poniżej podstawowej normy, a zostało faktycznie podzielone między spadkobiercami”. (Uchwała III CZP 86/71 z 30 XII 1971 r.).

Kodeks postępowania cywilnego z 17 XI 1964 r. (Dz. U. Nr 43, poz. 296; sprost. Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113).

Art. 2 § 1. „Członkowi Spółdzielni mieszkaniowej przysługuje roszczenie o wydanie mu przydzielonego lokalu, roszczenie to może być dochodzone w drodze sądowej”. (Uchwała III CZP 78/71 z 3 XII 1971 r.).

Art. 17 pkt. 3. Rejony eksploatacji dróg publicznych są organami administracji państwowej w rozumieniu art. 17 pkt 3 k. p. c. i dlatego do rozpoznawania spraw o naprawienie szkody wyrządzonej przez ich funkcjonariuszy rzeczowo właściwy jest sąd wojewódzki. (II CZ 89/71 z 5 VIII 1971 r.).

Art. 130. Wezwanie w trybie art. 130 k.p.c. do złożenia w terminie tygodniowym aktu urodzenia dziecka i aktu małżeństwa w sprawie o zaprzeczenie ojcostwa nie mieści się w dyspozycji tego przepisu gdyż bez tych dokumentów sprawie mógł być nadany bieg, a o przedłożeniu tych dokumentów przewodniczący był uprawniony wezwać powoda przed rozprawą w trybie art. 208 § 1 ust. 5 k.p.c.

Nie można również wzywać powoda w trybie art. 130 k.p.c. do oświadczenia się, kiedy dowiedział się o urodzeniu dziecka, gdyż brak tego nie można uznać za brak formalny. (II CZ 114/71 z 16 IX 1971 r.).

Art. 177 § 1 pkt. 3. Postępowanie własne PZU z zakresu ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków toczy się niezależnie od postępowania z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej osoby odpowiedzialnej za szkodę, i ustalenie tej odpowiedzialności nie zależy od wyniku postępowania „szkodowego”, co wyłącza zawieszenie postępowania toczącego się przed sądem na podstawie art. 177 § 1 pkt. 3 k.p.c. (I CZ 135/71 z 10 IX 1971 r.).

Art. 195 § 1. „Nie zachodzi współuczestnictwo konieczne między związkiem wyznaniowym, utrzymującym i zarządzającym cmentarzem — pozwanym o usunięcie zwłok z grobu, w którym poprzednio pochowano zwłoki członka rodziny strony powodowej i nie upłynął jeszcze termin z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. „o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. Nr 11, poz. 62) pozwalający na ponowne pochowanie innych zwłok — a wymienionymi w art. 10 ust. 1 zdanie 1 teje ustawy członkami rodziny zmarłego pochowanego później w tym grobie”. (Uchwała III CZP 44/71 z 30 VIII 1971 r.).

Art. 199 § 1 pkt. 1 i 2. Prawomocne postanowienie sądu orzekające przejęcie na własność Państwa w trybie ustawy z dnia 28 VI 1962 r. (tekst jednolity Dz. U. Nr 17/69, poz. 130) nieruchomości rolnej lub jej części, ewent. także budynków za zaległe należności jej właściciela (dłużnika) — jest tytułem egzekucyjnym, na podstawie którego, po zaopatrzeniu w klauzulę wykonalności (tytuł wykonawczy), podlega wykonaniu w drodze egzekucji administracyjnej zawarty w tym postanowieniu obowiązek dłużnika wydania tej nieruchomości Państwu w rozmiarach jak orzeczono. Dlatego, wobec powagi rzeczy osądzonej, a także niedopuszczalności drogi sądowej, podlega odrzuceniu pozew przeciwko dłużnikowi o wydanie tej nieruchomości w oparciu o prawomocne orzeczenie o jej przejęciu na własność Państwa (art. 199 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. (-III CRN 290/71 z 2 IX 1971 r.).

Art. 510 oraz 609 § 2. W sprawie o stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości mogą być uczestnikami także posiadacze sąsiednich gruntów, jeżeli wynik postępowania dotyczy ich praw, jakie roszczą sobie oni do tej nieruchomości lub do przygranicznych pasów ziemi. W braku takiego zainteresowania uczestnictwo tych osób jest zbędne. Natomiast w każdej sprawie o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości niezbędny jest udział osoby, przeciwko której jako właścicielowi tej nieruchomości biegnie zasiedzenie, względnie — gdy własność ta nie została wykazana — mogło przypuszczalnie biec. W wypadku, gdy takimi zainteresowanymi mogą być też inne, nieznanne, osoby, należy je wezwać przez ogłoszenie (art. 609 § 2 k.p.c. - III CRN 271/71 z 5 X 1971 r.).

Ustawa z 13 VI 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. ZI. Nr 24, poz. 110 z późn. zmian.).

Art. 29. „W sprawie o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego dotyczącego opróżnienia lokalu mieszkalnego, pobiera się wpis stosunkowy”. (Uchwała III CZP 61/71 z 13 X 1971 r.).

Opracował
Henryk Dąbrowski

ORZECZNICTWO IZBY KARNEJ I WOJSKOWEJ SĄDU NAJWYŻSZEGO

Kodeks karny

Art. 9. Przyjęcie odpowiedzialności nieletniego na zasadach określonych w kodeksie karnym za popełnienie zbrodni zgwałcenia (art. 168 § 2 k.k.) po ukończeniu 16 roku życia nie jest uzależnione ani od rodzaju „kwalifikacji” prawnej czynów poprzednio przez nieletniego popełnionych, ani też od jego „zupełnie młodego wieku” w tym czasie, ale wyłącznie od okoliczności sprawy, właściwości i warunków osobistych nieletniego, a zwłaszcza gdy stosowane wobec niego uprzednio środki wychowawcze bądź poprawcze okazały się bezskutecznymi (art. 9 § 2 k.k.). (29 X 1971 r. — II KR 200/71).

Art. 11. Przepis art. 11 § 1 k.k. posługuje się sformułowaniem „w zamiarze popełnienia czynu zabronionego”, a z art. 7 § 1 k.k. wynika, że zamiar może się przejawiać zarówno w postaci zamiaru bezpośredniego (sprawca chce popełnić czyn), jak i w postaci zamiaru ewentualnego (sprawca przewidując możliwość jego popełnienia na to się godzi).

Wynika stąd, co w orzecznictwie sądowym już się ustaliło, że za usiłowanie

popelnienia przestępstwa odpowiada również ten, kto działa w zamiarze ewentualnym jego popelnienia. (5 VIII 1971 r. — IV KR 82/71).

Art. 34. Wysokość wynagrodzenia za pracę osoby zatrudnionej w uspołecznionym zakładzie pracy nie ulega zmianie na skutek skazania jej na karę ograniczenia wolności z rygorami określonymi w art. 34 § 2 k.k. Rygory te skutkują natomiast potrącanie z wynagrodzenia skazanego od 10% do 25% na rzecz Skarbu Państwa albo na cel społeczny wskazany przez sąd. (Siedmiu sędziów 16 XII 1971 r. — VI KZP 56/71).

Art. 51. Przepis art. 51 k.k. nie może być interpretowany jako przepis nakazujący uwzględnienie okoliczności, że oskarżony jest młodocianym w rozumieniu art. 120 § 4 k.k. jako okoliczności nakazującej wymierzenie mu szczególnie łagodnej kary.

Wskazówka co do wymiaru kary w stosunku do młodocianych, zawarta w art. 51 k. k. ogranicza się tylko do wskazania, że wymierzając karę młodocianemu sąd kieruje się przede wszystkim tym, aby skazanego wychować, nauczyć i wdroyć do przestrzegania porządku prawnego. Nie oznacza to bynajmniej, aby w każdym wypadku, dla osiągnięcia celów kary, należało młodocianemu wymierzyć karę łagodną. Chodzi natomiast o to, aby wymiar kary zapewniał możliwość spełnienia jej celów w stosunku do młodocianego (4 X 1971 r. — I KR 182/71).

Art. 52. Każde skazanie, bez względu na rodzaj wymierzonej kary, powinno zawsze stanowić dla oskarżonego poważną przestrożę na przyszość. I jeśli wcześniejsze łagodniejsze potraktowanie oskarżonego przez sąd nie odniosło właściwych skutków wychowawczych i zapobiegawczych, to powrót do przestępstwa zgodnie z treścią art. 52 k.k. należy potraktować wyłącznie jako okoliczność wpływającą na zaostrzenie kary w ogóle, a w przypadku czynów o charakterze chuligańskim w szczególności (27 VII 1971 r. — V KRN 270/71).

Art. 57. Jeżeli przeciwko nieletniemu, który ukończył 13 lat, a przed ukończeniem 17 lat, popelnił z rozeznaniem czyn zabroniony pod groźbą kary, wszczęto postępowanie karne po ukończonym 17 roku życia, o wysokości zagrożenia za popelnione przez niego przestępstwo — w rozumieniu art. 8 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 21 VII 1969 r. o amnestii (Dz. U. Nr. 21, poz. 151), decyduje kara, przewidziana w przepisach części szczególnej kodeksu karnego lub innej ustawy karnej (18 II 1971 r. — VI KZP 77/70).

Art. 75 § 2. Przy rozpoznaniu czynu lub roszczeń materialno-prawnych wynikających z treści art. 412 k.c. sąd, bez względu na to, czy sprawa toczy się w postępowaniu karnym czy cywilnym, powinien stosować zasady określone w art. 197 k.p.c.

Funkcja przepisów prawa cywilnego o naprawieniu szkody jest bądź kompensacyjna bądź prewencyjna i przepis art. 412 k.c. oparty jest na zasadzie prewencyjnej, wymierzonej zarówno przeciwko temu, kto świadomie spełnił świadczenie, jak i przeciwko temu, kto świadczenie to otrzymał. Celem tego przepisu jest regulacja stosunków prawnych i osiągnięcie zamierzonych celów z nich wynikających, przy zachowaniu zasad praworządności najogólniej przyjętych.

Dlatego też osoba spełniająca świadczenie o charakterze majątkowym z przyczyn podanych w art. 412 k.c. nie jest uprawniona do jego zwrotu, gdy spełnienie takiego świadczenia podpada pod konkretny przepis prawa karnego, jak i wówczas, gdy zostało spełnione przy naruszeniu zasad współżycia społecznego lub miało na celu obejście przepisów ustawy.

Uwzględnienie zwrotu takiego świadczenia — nawet w formie zobowiązania, opartego o przepis art. 75 § 2 pkt 1 k.k. — przekracza wspomnianą funkcję pre-

wencyjną prawa cywilnego wyrosłą na gruncie tendencji wzajemnego oddziaływania prawa cywilnego na prawo karne i prawa karnego na prawo cywilne.

Niezależnie zatem od konsekwencji o charakterze karnym, osoba przyjmująca, jak i spełniająca świadczenie w sytuacji określonej w art. 412 k.c. ponosi konsekwencje w postaci przypadku przedmiotu takiego świadczenia. (26 X 1971 r. — V KRN 391/71).

Art. 78 § 2. Przed zarządzeniem wykonania kary na podstawie art. 17 § 2 k.k. obowiązkiem sądu jest przeanalizowanie okoliczności towarzyszących uchylaniu się skazanego od wykonania nałożonego na niego obowiązku. (20 IV 1971 r. — V KRN 81/71).

Art. 83. Nietletniemu, który po ukończeniu lat 16 popełnił zbrodnię przewidzianą w art. 9 § 2 k.k. albo umyślnie spowodował ciężkie uszkodzenie ciała lub ciężki rozstrój zdrowia — i odpowiada na zasadach określonych w przepisie art. 9 § 2 k.k. — należy na poczet kary pozbawienia wolności zaliczyć okres tymczasowego aresztowania (art. 83 § 1 k.k.).

Zaliczeniu na poczet kary pozbawienia wolności okresu tymczasowego aresztowania, nie może stać na przeszkodzie, przebywanie takiego nietletniego w tym okresie w schronisku dla nietletnich, gdzie faktycznie pozbawiony jest wolności i swobody rozporządzania swoją osobą, albowiem w przeciwnym wypadku sytuacja jego byłaby gorsza niż sprawcy, który popełnił identyczne przestępstwo po ukończeniu lat 17 i w okresie tymczasowego aresztowania przebywa w areszcie śledczym. (29 X 1971 r. — II KR 200/71).

Art. 100. W razie rozstrzygnięcia na podstawie art. 100 § 3 k. k., że nie należy wykonać orzeczonej kary pozbawienia wolności, na poczet której zaliczono już okres tymczasowego aresztowania, sąd nie może tego okresu zaliczyć na poczet wymierzonej kary grzywny. (18 XI 1971 r. — VI KZP 39/71).

Art. 120 § 5. W wypadku dokonania kradzieży mienia znajdującego się w posiadaniu osoby najbliższej w rozumieniu art. 120 § 5 k.k. a stanowiącego własność osoby trzeciej, obcej w stosunku do sprawcy kradzieży, ściganie karne może nastąpić także z urzędu. (18 II 1971 r. — VI KZP 90/70).

Art. 149. Wymiar kary za przestępstwo określone w art. 149 k.k. powinien pozostawać w określonym stosunku do siły wpływu, jaki wywarł przebieg porodu na podjęcie przez matkę decyzji o zabójstwie noworodka. Jeżeli wpływ przebiegu porodu był elementem przemożnym i decydującym o powzięciu takiej decyzji, wina oskarżonej matki nie może być oceniana jako szczególnie znaczna, a tym samym i kara może grawitować ku dolnej granicy ustawowego zagrożenia. I odwrotnie, im mniejsze było znaczenie przebiegu porodu dla podjęcia decyzji zabójstwa noworodka, tym przestępstwo z art. 149 k.k. bardziej zbliża się swym charakterem do podstawowych postaci zabójstwa określonych w art. 148 k.k., co może przemawiać za orzeczeniem kary w górnych granicach ustawowego zagrożenia. (8 X 1971 r. — III KR 147/71).

Art. 156. Fakt, że zajście zostało sprowokowane przez pokrzywdzonego i że reakcja na tę prowokację nie była „w rozumieniu powszechnym bez powodu lub z oczywiście błahego powodu”, nie wyłącza możliwości uznania przestępstwa za mające charakter chuligański, jeżeli postępowanie oskarżonego nie ograniczyło się do zamachu na osobę, która zajście sprowokowała, lecz przerodziło się w udział w niebezpiecznej bójce, w toku której oskarżony występował agresywnie przeciw innym osobom, nawet tym, które starały się nieść pomoc ofiarom bójki lub uspokoić oskarżonego. (22 I 1971 r. — IV KR 235/70).

Art. 184. Przesłęstwa z art. 186 § 1 i art. 184 k.k. są skierowane przeciwko zbliżonemu rodzajowo dobru chronionemu prawem. (25 XI 1971) VI KZP 40/71).

Art. 241. Czyn polegający na udzieleniu korzyści majątkowej konduktorowi PKP za niewystawienie biletów i jazdę koleją bez biletu stanowi przestęstwo określone w art. 241 § 3 k.k., a do tego przestęstwa przepis o przypadku mniejszej wagi nie ma zastosowania. (15 X 1971 r. — IV KR 192/71).

Kodeks postępowania karnego

Art. 91. Kwestę doręczenia orzeczenia wydanego poza rozprawą, na które służy zażalenie, regulują wyłącznie przepisy kodeksu postępowania karnego. (18 XI 1971 r. — VI KZP 24/71).

Art. 298. Istotę przygotowania do rozprawy głównej stanowi sprawdzenie, czy akt oskarżenia odpowiada warunkom formalnym i czy nie zachodzą przeszkody do przeprowadzenia rozprawy. Posiedzenie przygotowawcze oprócz funkcji kontrolnych spełnia również funkcje przygotowawcze o dużym ładunku elementu planowania rozprawy. Czynności tych dokonywa prezes sądu lub sąd na posiedzeniu.

Z istoty przygotowania rozprawy (art. 298 i nast. k.p.k.) wynika, że ocena sprawy na posiedzeniu odbywa się w innym zakresie niż ocena przy merytorycznym jej rozpoznaniu. W szczególności nie jest zadaniem tego posiedzenia ocena dowodów pod względem merytorycznym i idzie nie o udowodnienie lecz uprawdopodobnienie. (3 XI 1971 r. — I KR 206/71).

Art. 361. Wyrok umarzający postępowanie na podstawie ustawy z dnia 21 VII 1969 r. o amnestii (art. 5 ust. 1/Dz. U. Nr 21, poz. 151) nie powinien zawierać orzeczenia o winie oskarżonego. Nie oznacza to jednak, że z treści wyroku nie może wynikać nawet pośrednio, iż sąd ustalił, że istnieją podstawy do skazania oskarżonego. Już sam fakt bowiem, że po przeprowadzeniu przewodu sądowego sąd nie uniewinnił oskarżonego, lecz zastosował przepis ustawy amnestyjnej uzależniający umorzenie postępowania od wysokości kary, jaką należałoby orzec na podstawie okoliczności sprawy, wskazuje pośrednio na to, że sąd ustalił, że istnieją podstawy do skazania oskarżonego. Gdyby bowiem brak było podstawy do przyjęcia winy oskarżonego, to sąd byłby obowiązany bądź umorzyć postępowanie na zasadach ogólnych, bądź też wydać wyrok uniewinniający (art. 361 §1 i 2 k.p.k.), a nie umarzać postępowania na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 21 VII 1969 r. o amnestii. Ponadto wyrok taki może zawierać nawet orzeczenie o karach dodatkowych wymienionych w art. 4 ustawy o amnestii, przy czym orzeczenie przepadku narzędzi przestęstwa albo przedmiotów, których posiadanie jest zakazane lub wymaga zezwolenia, jest obligatoryjne (art. 5 ust. 2 w związku z art. 2 ust. 3 i art. 4 ustawy). Orzeczenie takie zaś wyraźnie wskazuje na to, że istnieją podstawy do skazania oskarżonego. (5 XI 1971 r. — I KR 180/71).

Art. 387 pkt 4. W przypadku skazania jednym wyrokiem za przestęstwo pozostające w zbiegu realnym rażąca niewspółmierność kary może uzasadniać w myśl art. 387 pkt 4 k.p.k. zmianę wyroku nie tylko wówczas, gdy niewspółmierność ta odnosi się do wymiaru kary łącznej, lecz także wtedy gdy dotyczy kary jednostkowej, niezależnie od tego, czy kara ta wpłynęła lub mogła wpłynąć na wysokość kary łącznej. (26 XI 1970 r. — Rw 1278/70).

Art. 408. Przewidziany w przepisie art. 408 k.p.k. zakaz orzeczenia przy ponownym rozpoznaniu sprawy kary surowszej niż orzeczona w uchylonym wyroku odnosi się także do wypadku, gdy sąd rewizyjny uchylił na podstawie art. 388 pkt 8 k.p.k. wyrok sądu powiatowego, zaskarżony tylko przez oskarżonego, i przekazał

sprawę sądowi wojewódzkiemu właściwemu do orzekania w I instancji. (Siedmiu sędziów 29 X 1971 r. — VI KZP 13/71).

Art. 463. Prawomocne postanowienie sądu odmawiające zatarcia skazania jest orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe, podlega zatem zaskarżeniu w trybie rewizji nadzwyczajnej. (Siedmiu sędziów 29 X 1971 r. — VI KZP 105/70).

Art. 556. Zwalniając skazanego, któremu w postępowaniu toczącym się z oskarżenia publicznego wyznaczono obrońcę z urzędu na podstawie art. 70 lub 71 k.p.k., od zapłaty na rzecz zespołu adwokackiego opłat z tytułu udziału w sprawie tego obrońcy (art. 556 k.p.k.), sąd nie zasądza tych opłat na rzecz zespołu adwokackiego od Skarbu Państwa. (Siedmiu sędziów — Zasada prawna 29 X 1971 r. — VI KZP 46/71).

Kodeks karny wykonawczy

Art. 26. Sąd penitencjarny może na podstawie art. 26 § 1 k.k.w. uchylić swe postanowienie o warunkowym przedterminowym zwolnieniu, jeżeli za podstawę obliczenia odbycia przez skazanego 2/3 kary przyjął karę złagodzoną na mocy amnestii, której zastosowanie zostało następnie uchylone w trybie rewizji nadzwyczajnej. (Siedmiu sędziów — 29 IV 1971 r. — VI KZP 87/70).

Art. 28. Kara ograniczenia wolności może być wymierzona w myśl przepisu art. 54 § 1 k.k. wyłącznie wówczas, gdy przestępstwo zagrożone jest tylko karą pozbawienia wolności. Zatem alternatywnie ujęta sankcja art. 28 cyt. ustawy z dnia 10 grudnia 1959 r. (Dz. U. nr 69, poz. 434 zezwalająca na wymierzenie samoistnie za to przestępstwo kary grzywny, wyłącza możliwość zastosowania kary ograniczenia wolności. (1 XII 1970 r. — V KRN 461/70).

Art. 60. Prawomocne postanowienie sądu penitencjarnego o obciążeniu, na podstawie art. 60 k.k.w., skazanego (tymczasowo aresztowanego) kosztami leczenia w szpitalu lub izbie chorych, stanowi samodzielny tytuł egzekucyjny podlegający wykonaniu niezależnie od treści orzeczenia o kosztach postępowania. (10 III 1970 r. — VI KZP 104/70).

Ustawy dodatkowe

Ustawa z dn. 7 III 1932 r. o rybołówstwie (Dz. U. nr 35, poz. 357).

Art. 7. Odłowienie na wodach nie zamkniętych, w sposób sprzeczny z ustawą z dnia 7 marca 1932 r. o rybołówstwie ze zmianami z dnia 28 grudnia 1934 r. (Dz. U. nr 110, poz. 976), ryb — wartości przekraczającej 300 zł — i zabranie ich w celu przywłaszczenia, stanowi zagarnięcie mienia społecznego — chociażby sprawca był uprawniony do sportowego połowu ryb wędką na tych wodach. (8 X 1971 r. — VI KZP 35/71).

Ustawa z dn. 10 XII 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu. (Dz. U. nr 69, poz. 434)

Art. 28. Sąd stosując w myśl art. 2 § 1 k.k. ustawę poprzednio obowiązującą jako względniejszą dla sprawcy - orzeka za czyn z art. 28 § 1 ustawy z dnia 10 XII 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu popełniony przed 1 stycznia 1970 r. karę zasadniczą na podstawie tego przepisu ze zmianą przewidzianą w art. XIII pkt 1 i 3 przepisów wprowadzających k.k., zaś karę dodatkową utraty prawa prowadzenia pojazdów mechanicznych - na podstawie art. 31 tejże ustawy. (14 I 1971 r. — VI KZP 37/70).

ORZECZNICTWO GŁÓWNEJ KOMISJI ARBITRAŻOWEJ

Kodeks cywilny (Dz. U. 1964, nr 16, poz. 93)

Art. 58. Niedopuszczalne jest zamieszczenie w umowie postanowienia przewidującego z góry, że każdy brak surowców będzie stanowił podstawę do zwolnienia dostawcy od odpowiedzialności za niewykonanie i nienależyte wykonanie umowy.

Z motywów uzasadnienia:

... Trudności zaopatrzeniowe w dodatki stopowe, podobnie jak wszelkie inne trudności zaopatrzeniowe, powinny być brane pod uwagę przy opracowywaniu operatywnych kwartalnych planów produkcyjnych, co z kolei powinno rzutować na rozmiar i zakres rozdzielników tych stali, do których produkcji zużywa się w większych rozmiarach dodatki stopowe.

Natomiast wprowadzenie do umów zawieranych w oparciu o rozdzielniki klauzul zakładających z góry możliwość eskulpacji dostawy z powodu trudności zaopatrzeniowych — godzi przede wszystkim w samą istotę rozdzielnictwa, a ponadto narusza zasadę pewności umów w obrocie społecznym.

Należy podkreślić, że wprowadzenie tego rodzaju klauzul do umów pomiędzy powodowymi Rejonowymi Oddziałami „Centrostal” uprawniałoby te oddziały do żądania wprowadzenia klauzul tej samej treści do umów zawieranych przez nie z poszczególnymi odbiorcami stali jakościowej ...

... Nie znaczy to jednak, aby pozwana Huta nie mogła powoływać się na te okoliczności, jeśli istotnie zaistnieją one w ewentualnych procesach dotyczących skutków niewykonania lub nienależytego wykonania umów zwłaszcza w sytuacji, gdy będzie chodziło o brak dodatków stopowych pochodzących z importu.

Okoliczność ta będzie mogła być ewentualnie podstawą do zwolnienia lub miarkowania kar (art. 471 k.c. i uchwała nr 2/58 kolegium arbitrażu GKA z 17 IV 1958 r. oraz ew. § 54a ust. 2. o.w.s., Mon. Pol. 1970 nr 29, poz. 241)... (30 III 1971 I-2211/71).

Art. 120. Roszczenie sprzedawcy o zwrot kwoty, którą z tytułu mniejwartości wadliwego towaru pobrał kupujący w drodze inkasa, po dokonaniu zapłaty za towar, staje się wymagalne z chwilą pobrania tej kwoty przez kupującego.

Z motywów uzasadnienia:

... Jak to trafnie stwierdza rewizja nadzwyczajna założona przez prezesa GKA, Główna Komisja Arbitrażowa zatwierdzając zarządzenie Prezesa OKA odrzucające wniosek pominięcia okoliczność, że należność za dostawę została w całości uregulowana przed upływem terminu przedawnienia, a więc powodowy dostawca zaspokoił swoje roszczenie z tego tytułu. Dopiero na skutek pobrania przez pozwanego odbiorcę z konta powoda kwoty objętej notą z dnia 10 IV 1969 r. (pozwany stwierdził zepsucie części dostawy i wystawił dla powodowanego dostawcy notę obciążającą na zł 13 317) powstało po stronie powoda roszczenie o jej zwrot.

Dochodzone wnioskiem roszczenie należało więc traktować nie jak roszczenie o zapłatę należności za dostawę, lecz jak roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia, które stało się wymagalne dopiero z chwilą pobrania z konta powoda dochodzonej kwoty zł 13 317 — tj. 21 IV 1969 r. Brak zatem było podstaw do odrzucenia wniosku arbitrażowego zgłoszonego 8 IV 1970 r. (21 XII 1970 r. BO-12445/70).

Art. 222 § 1 i 223 § 3. Uprawnienia państwowych osób prawnych realizowane w imieniu własnym względem zarządzanych przez nie części mienia ogólnonarodowego korzystają z takiej samej ochrony prawnej jak uprawnienia właściciela. (21 XII 1970 r. BO-13075/70)

Art. 362 i 471. Dostawca wadliwych ziemniaków sadzeniaków nie jest zobowiązany do zapłaty odbiorcy odszkodowania w wysokości kwot wypłaconych planta-

torom, jeżeli kwoty te zostały ustalone przez odbiorcę bez indywidualnej oceny faktycznych szkód poniesionych przez plantatorów. (28 X 1970 r. I-3820/70)

Art. 397. Współcześnie przedsiębiorstwo nie może odmówić zawarcia umowy na dostawę towarów, na które istnieje zapotrzebowanie, jeżeli dostarczało je w minionym okresie i nie wskazało innego przedsiębiorstwa, które zobowiązało się do podjęcia dostaw tych towarów. (11 I 1971 r. I-14103/70)

Art. 471 i 484 § 2. Nieurodzaj warzyw i owoców może stanowić okoliczność zwalniająca jednostkę zajmującą się ich skupem i sprzedażą od odpowiedzialności za niewykonanie dostaw.

Brak jest przesłanek do miarkowania kar, gdy zachodzą okoliczności całkowicie zwalniające dłużnika od odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy.

Z motywów uzasadnienia:

... Oceniając całokształt okoliczności faktycznych i przedstawionych w toku sporu dowodów należało uznać za wykazane, że w konkretnym przypadku przyczyną niewykonania dostaw, w części której dotyczy spór, był wyjątkowo niski graniczący z klęską żywiolową urodzaj na terenie działalności powodowej Gminnej Spółdzielni owoców będących przedmiotem dostaw. Niewykonanie zobowiązania więc było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi, przy czym zaistnienie przeszkód w wykonaniu zobowiązania nie zawinił i nie mógł przewidzieć ani przewyciężyć mimo dołożenia należytej staranności.

Uzasadniało to w świetle przepisu art. 471 k.c. oraz wytycznej I uchwały nr 2/58 kolegium arbitrażu GKA z 17 IV 1958 r. (opubl. PUG z 1958 r. nr 6) zwolnienie powodowego sprzedawcy od obowiązku zapłaty kar umownych naliczonych w związku z częściowym niewykonaniem dostaw.

Zastosowane w tej sytuacji przez obie instancje miarkowanie naliczonych przez pozwanego odbiorcę kar umownych nastąpiło z naruszeniem ww. art. 471 k.c. oraz uchwały kolegium arbitrażu. Obniżenie (miarkowanie) bowiem wysokości kar umownych może nastąpić w drodze orzeczenia komisji arbitrażowej wówczas, gdy dłużnik nie udowodnił okoliczności zwalniających go od odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, a więc ma obowiązek zapłacić kary umowne, równocześnie jednak zostanie wykazana, że zachodzą przewidziane w wytycznej V ww. uchwały nr 2/58 kolegium arbitrażu przesłanki uzasadniające łagodzenie wysokości przysługujących od niego kar umownych. (1 II 1971 r. BO-14500/70)

Art. 538. Ceny na części zamienne samochodowe, którymi są wyroby objęte cennikiem lub katalogiem motoryzacyjnym, ustalane są w obowiązujących cennikach; ceny te wiążą strony także wówczas, gdy części te mogą być użyte w innych celach. (21 IX 1970 r. BO-136/70)

Art. 544 § 1. Termin zwrotu opakowania wypożyczonego, gdy towar wraz z tym opakowaniem został wydany odbiorcy za pośrednictwem przewoźnika, biegnie od daty powierzenia przewoźnikowi towaru.

Z motywów uzasadnienia:

... za daty wydania przez pozwanego dostawcę towaru wraz z objętymi sporem opakowaniami należy uważać daty, w których towar powierzony został przewoźnikowi (arg. z art. 544 § 1 k.c.) i od tych też dat dostawca był uprawniony liczyć bieg 30-dniowego terminu do dokonania zwrotu opakowań. Skoro, co jest bezsporne w sprawie, powodowy odbiorca przed upływem terminu liczonego w sposób powyższy opakowań nie zwrócił, to pozwanemu dostawcy przysługują od niego kary umowne przewidziane w § 27 ust. 1 ogólnych warunków umów sprzedaży. Materiał sprawy wskazuje, że niedotrzymanie przez powodowego odbiorcę terminu zwrotu

opakowań było następstwem bardzo znacznego przedłużenia czasokresu przewozu towaru w owych opakowaniach przez pozwane Przedsiębiorstwo Spedycji Krajowej, które wydało towar w tych opakowaniach powodowemu odbiorcy już po upływie terminów, o których mowa wyżej, kiedy to odbiorca zwrócił te opakowania w krótkim czasie, nadając je do przewozu pod adresem pozwanego dostawcy. W świetle zasady wynikającej z przepisów §§ 57 i 58 o.w.s. okoliczność przeterminowania przez pozwane Przedsiębiorstwo Spedycji Krajowej przewozu (dostawy) przesyłki powodowego odbiorcy od odpowiedzialności wobec pozwanego dostawcy towaru nie zwalnia. Natomiast zapłata pozwanemu dostawcy kar umownych za zwłokę w zwrocie opakowań stanowiłaby w tej sytuacji dla powodowanego odbiorcy szkodę poniesioną wskutek nienależytego wykonania przewozu przez pozwane Przedsiębiorstwo Spedycji Krajowej, której wynagrodzenia mogłby skutecznie od tego Przedsiębiorstwa żądać (§ 8 ust. 1, § 9 ust. 4 regulaminu zarobkowego przewozu i spedycji w ciężarowym transporcie samochodowym. W tym stanie rzeczy w ustaleniu przez OKA, iż powodowy odbiorca zobowiązany jest wobec pozwanego dostawcy do zapłaty kar umownych za zwłokę w zwrocie opakowań i w obciążeniu zarazem sumą odpowiadającą wysokości tych kar pozwanego Przedsiębiorstwa Spedycji Krajowej, błędu dopatrzeć się nie można ... (28 V 1969 r. I-4639/69)

Art. 558 § 1. W stosunkach pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej dopuszczalne jest rozszerzenie odpowiedzialności sprzedawcy z tytułu rękojmi przez przeniesienie momentu powstania roszczeń z chwilą wydania towaru przewoźnikowi na moment późniejszy — odbioru przez odbiorcę w miejscu przeznaczenia.

Z motywów uzasadnienia:

... W obowiązującym stanie prawnym o przysługiwaniu nabywcy roszczeń z tytułu rękojmi rozstrzyga istnienie wad przedmiotu dostawy w czasie i miejscu ustalonym — w braku przepisów szczególnych — przez umowę stron. Jest to konsekwencją nadania przez art. 558 § 1 k.c. przepisom kodeksu cywilnego o odpowiedzialności z tytułu rękojmi charakteru przepisów względnie obowiązujących, zdanie drugie tego artykułu kodeksu cywilnego wyraźnie zwięziło w stosunkach między jednostkami gospodarki uspołecznionej dyspozytywny charakter przepisów, stwierdzając, że w tych. stosunkach nie jest dopuszczalne ograniczenie lub wyłączenie odpowiedzialności z tytułu rękojmi, jeżeli nie przewidują tego przepisy szczególne. Przeniesienie jednak momentu powstania roszczeń z tytułu rękojmi w chwili wydania ziemniaków przewoźnikowi na późniejszy moment odbioru przedmiotu dostawy przez odbiorcę w miejscu przeznaczenia — nie oznacza ograniczenia odpowiedzialności z tytułu rękojmi, lecz jej rozszerzenie. (12 X 1970 r. BO-8820/70)

Art. 563 § 2. Dochodzenie kar umownych z tytułu dostarczenia wadliwego towaru nie jest uzależnione od zachowania terminów reklamacji wad przewidzianych dla uprawnień z tytułu rękojmi.

Z motywów uzasadnienia:

... Główna Komisja Arbitrażowa podzieliła pogląd zaskarżonego przez powodowe Cukrownie orzeczenia. Zgodnie z przepisami art. 560 § 1 i 561 k.c. do uprawnień z tytułu rękojmi zalicza się odstąpienie od umowy, obniżenie ceny, wymianę rzeczy wadliwych oraz żądanie usunięcia wady. Natomiast kary umowne są roszczeniem niezależnym od uprawnień z tytułu rękojmi i przysługującym za nienależyte wykonanie zobowiązania (art. 483 § 1 k.c.). Zatem do zachowania roszczeń z tytułu kar umownych nie jest niezbędne zachowanie terminów reklamacyjnych określonych w art. 563 § 2 k.c., gdyż są to terminy, których zachowanie warunkuje dochodzenie tylko roszczeń z tytułu rękojmi. Przesłanką zasadności dochodzenia kar umownych za dostarczenie wadliwego towaru mimo niezachowania warunków dochodzenia roszczeń z tytułu rękojmi, jest fakt udowodnienia dostarczenia wadliwego towaru, a więc nienależytego wykonania umowy. (22 I 1971 I-13340/70).

Art. 581 § 1. Jeżeli maszyna przed dopuszczeniem do eksploatacji musiała być zalegalizowana, okres gwarancji sprzedawcy przedłuża się o czas, w ciągu którego kupujący na skutek wad nie mógł z maszyny korzystać, a więc co najmniej o okres od stwierdzenia wady do daty ponownego przedstawienia maszyny przez kupującego do legalizacji, po pierwszej próbie naprawy.

Nabywca maszyny objętej gwarancją sprzedawcy uprawniony jest do odstąpienia od umowy w okresie gwarancji, jeżeli maszyna mimo napraw nie została doprowadzona do stanu umożliwiającego korzystanie z niej zgodnie z przeznaczeniem. (12 II 1971 r. BO-11995/70)

Dekret z 5 VIII 1949 r. o państwowym arbitrażu gospodarczym (Dz. U. z 1961 r. nr 37, poz. 195 — jednolity tekst)

Art. 2 ust. 3. Niedopuszczalna jest droga postępowania arbitrażowego dla dochodzenia od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odsetek za opóźnienie w zapłacie świadczenia pieniężnego wywodzącego się ze stosunku ubezpieczeniowego.

Z motywów uzasadnienia:

... W niniejszym przypadku roszczenie główne powodowego zakładu pracy było typowym roszczeniem wywodzącym się ze stosunku ubezpieczeniowego, dla dochodzenia którego droga postępowania arbitrażowego była niedopuszczalna, odnosi się to również do odsetek, jako należności ubocznej ściśle związanej z roszczeniem głównym. Rozstrzyganie bowiem sporu o odsetki łączy się z koniecznością badania zasadności roszczenia głównego i prawidłowości dokonanych z tego tytułu rozliczeń ... (15 IX 1970 r. BO-7593/70).

Zarządzenie Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów z 7 X 1966 r. w sprawie ogólnych warunków umów sprzedaży oraz umów dostawy w obrocie krajowym pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej (M. P. nr 57, poz. 276)

§ 2 ust. 2 pkt 3. Za zgodą jednostek nadrzędnych strony mogą w zawieranej umowie określić nie tylko stawki kar za niewykonanie i nienależyte jej wykonanie w niższej wysokości niż przewidziane w o.w.s., ale także ustalić szczególne zasady obliczania kar.

Jeżeli jednostka nadrzędna wyraziła zgodę na obniżenie przez strony stawek kar, a strony te przy określaniu w umowie obniżonych stawek nie osiągnęły porozumienia — komisja arbitrażowa ustala te stawki na podstawie zebranych w sprawie dowodów. (9 XI 1970 r. BO-11578/70).

§ 37 ust. 1. Towar jest wadliwy, jeżeli nie mógł być użyty przez nabywcę zgodnie z jego przeznaczeniem, chociażby odpowiadał warunkom technicznym producenta, jak również gdy warunki techniczne nie określały wymogów dla cechy, która stanowiła o niemożności użycia towaru zgodnie z przeznaczeniem.

Z motywów uzasadnienia:

... Pojemniki areosolowe dostarczone pozwanemu do wytwarzanych przez niego płynów — muchozolu, areosolu do szklarni itp. powinny nadawać się zatem do użytku zgodnie z ich przeznaczeniem.

Jak wynika z reklamacji powoda potwierdzonej ustaleniami dokonanymi w protokole obu stron, pojemniki były nieszczelne — co powodowało przecieki znajdującego się w nich płynu. Przyczyną wycieku było wyciśnięcie uszczelki na zewnątrz, przy czym uszczelka miała konsystencję miękkiej masy.

Okręgowy Urząd Jakości i Miar potwierdził ustalenia stron podając w konkluzji, iż do pojemników użyto nieodpowiedniej masy uszczelkowej. Poza tym stwier-

dzone zostało niestaranne wykonanie złączenia dna z walcem pojemnika, powodując zwiększenie powierzchni czynnej działania muchozolu na masę uszczelniającą.

Wadliwa jakość dostarczonych pojemników jest zatem poza sporem, co uzasadnia odpowiedzialność powoda jako dostawcy i producenta pojemników zgodnie z § 37 ust. 1 o.w.s.

O jakości wyprodukowanego towaru i zwolnieniu się producenta za wady w dostawie nie może wyłącznie decydować fakt, iż towar odpowiada warunkom technicznym producenta, jeśli w istocie towar nie może być użyty zgodnie z jego przeznaczeniem.

Od odpowiedzialności za wady w dostawie nie może zatem zwolnić powoda fakt, iż pojemniki wyprodukował zgodnie z warunkami technicznymi, jak również iż warunki te nie ustalały wymogów dla uszczelki gumowej... (27 X 1970 r. I-2064/70)

§ 53. Jeżeli przewidziana jest górna granica kar za zwłokę w dostawie towarów zamówionych na pewien okres (kwartału, miesiąca), ograniczeniu do tej granicy podlega kara obliczona od każdej spóźnionej dostawy, a nie suma kar należnych od poszczególnych dostaw wykonanych ze zwłoką w danym okresie. (1 II 1971 r. BO-14046/70)

§ 54 ust. 4 o.w.s. Odbiorca może skutecznie domagać się zapłaty kary umownej podwyższonej o 100%, gdy w stosunku do trzeciej w danym roku wadliwej partii tkanin odstąpił od umowy.

Z motywów uzasadnienia:

...Przepis § 54 ust. 4 o.w.s. daje możliwość podwyższenia o 100% kar przewidzianych w § 51 począwszy od trzeciej partii towaru wadliwego, jeżeli sprzedawca w danym roku kalendarzowym dostarczył już dwukrotnie te same towary wadliwe względnie o takich samych wadach.

Przepis ten uzależnia podwyższenie kar od dostarczenia towaru wadliwego, a nie od przyjęcia tego towaru przez kupującego. Dostawa została zrealizowana z chwilą wysłania tkanin przez producentów na zlecenie pozwanej Hurtowni. Odbiorca ma prawo i obowiązek zbadania dostarczonego towaru i reklamowania wad towaru. Od wyników tego odbioru, który ma charakter czynności prawnej, odbiorca uzależnia przyjęcie dostawy. Roszczenia odbiorcy związane z rękojmią powstają zatem przed faktycznym przyjęciem towaru. Kupujący zaś, który otrzymał towar wadliwy, może zgodnie z § 45 o.w.s. i art. 560 § 1 k.c. żądać obniżenia ceny, wymiany rzeczy wadliwej względnie może od umowy odstąpić. W każdym z tych przypadków sprzedawca obowiązany jest zapłacić karę umowną w innej wysokości wg stawki przewidzianej w § 51 o.w.s.

Skoro zatem w pojęciu dostarczenia towaru nie wymaga się faktycznego jego przyjęcia, przeto w przypadku gdy kupujący otrzymując po raz trzeci wadliwą dostawę odstępuje od umowy i towaru nie przyjmuje, istniały przesłanki do zastosowania przepisu § 54 ust. 4 o.w.s. ... (7 XII 1970 r. BO-11154/70)

§ 59. Domaganie się odszkodowania jest bezpodstawne w przypadku, gdy niewykonanie czy nienależyte wykonanie umowy nastąpiło na skutek wspólnej decyzji jednostek nadrzędnych kontrahentów. (23 VII 1969 r. I-14382/68)

Uchwała nr 355 Rady Ministrów z 19 IX 1958 r. w sprawie zapewnienia właściwej jakości towarów przeznaczonych na zaopatrzenie ludności (M P. nr 77, poz. 450)

§ 15 ust. 1. Decyzja Ministra Handlu Wewnętrznego wydana w oparciu o uchwałę nr 355 Rady Ministrów z 19 września 1958 r. w sprawie zapewnienia właściwej jakości towarów przeznaczonych na zaopatrzenie ludności (Mon. Pol. nr 77, poz. 450),

zakazująca zakupu od określonego producenta towaru na skutek jego złej jakości, stanowi podstawę do odstąpienia od umowy przez nabywcę z przyczyn, za które odpowiada producent.

Z motywów uzasadnienia:

...Zgodnie z § 15 ust. 1 uchwały nr 355 z 19 IX 1958 r. w sprawie zapewnienia właściwej jakości towarów przeznaczonych na zaopatrzenie ludności Minister Handlu Wewnętrzznego wydaje decyzje w sprawie zakazu zakupu i sprzedaży przez uspołeczniony aparat handlu określonych towarów przeznaczonych na zaopatrzenie ludności, a wykazujących szczególnie niską jakość.

Decyzja wydana przez Ministra Handlu Wewnętrznego w oparciu o powołaną wyżej uchwałę wiąże obie strony stosunku umownego i stanowi podstawę do odstąpienia przez powoda od umowy dostawy z winy dostawcy. Zakazuje ona bowiem przyjęcia przez powoda świadczenia pozwanego z uwagi na jego złą jakość.

Skutki odstąpienia od umowy, jak to trafnie przyjęła OKA w zaskarżonym orzeczeniu, należy oceniać według art. 493 k.c. skoro niewykonanie zobowiązań nastąpiło na skutek okoliczności, za które odpowiada druga strona. Wspomniany stan faktyczny wypełnia zatem dyspozycję § 51 pkt 1 o.w.s., powód jako kupujący odstąpił bowiem od umowy z powodu okoliczności, za które odpowiada sprzedawca ... (13 X 1970 r. I-5248/70)

Uchwała nr 72 Rady Ministrów z dnia 5 II 1963 r. w sprawie cen artykułów nietypowych i opłat za nietypowe usługi (roboty) przemysłowe wykonywane na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej (M. P. nr 17, poz. 96 i uchwała nr 43 z dnia 13 II 1968 r. (M. P. nr 10, poz. 57).

§ 1. W świetle przepisów uchwały nr 72 Rady Ministrów z 5 lutego 1963 r. w sprawie cen artykułów nietypowych i opłat za nietypowe usługi (roboty) przemysłowe wykonywane na rzecz j.g.u. (Mon. Pol. nr 17, poz. 96) brak obowiązującej normy dla danego wyrobu nie daje podstaw do przyjęcia, że wyrób jest nietypowy.

Z motywów uzasadnienia:

... Przepisy uchwały nr 72 Rady Ministrów z 5 II 1963 r. w sprawie cen artykułów nietypowych i opłat za nietypowe usługi (roboty) przemysłowe wykonywane na rzecz j.g.u. (Mon. Pol. nr 17, poz. 96) oraz zarządzenia nr 75/67 PKC z 11 III 1967 r. w sprawie trybu uzgadniania i ustalania cen artykułów nietypowych i opłat za nietypowe usługi (roboty) przemysłowe wykonywane dla j.g.u. przez jednostki gospodarki nieuspołecznionej (Biuletyn Cen nr 12, poz. 116) dopuszczają uzgodnienie cen artykułów nietypowych w drodze porozumienia pomiędzy wykonawcą a zamawiającym — w oparciu o kalkulację kosztu produkcji. Ceny zbytu artykułów zaopatrzeniowych produkcji Rzemieślniczych Spółdzielni Zaopatrzenia i Zbytu, które nie stanowią artykułów nietypowych w rozumieniu uchwały nr 72 Rady Ministrów, nie mogą być uzgadniane w drodze porozumienia umawiających się stron, lecz ustalone są jako ceny maksymalne, przez właściwy organ do sprawy cen, zgodnie z przepisami uchwały nr 228 Rady Ministrów z 29 VII 1964 r. w sprawie zasad i właściwości organów do ustalania cen zbytu artykułów zaopatrzeniowych i inwestycyjnych oraz robót (usług) produkcji jednostek państwowych objętych planem terenowym, spółdzielni, organizacji społecznych i jednostek gospodarki nieuspołecznionej (Mon. Pol. nr 56, poz. 264)...

... Definicja artykułu nietypowego podana została w § 1 uchwały nr 72. Artykułami nietypowymi są więc wyroby nie objęte obowiązującymi cennikami i ich uzupełnieniami, których produkcja ma charakter jednorazowy (lub małoseryjny, niepowtarzalny) i wykonywana jest na warunkach technicznych określonych indywidualnie przy każdym zamówieniu.

Jest rzeczą oczywistą, że produkcja spornych artykułów papierniczych nie wymagała indywidualnego określenia warunków technicznych i warunki takie nie były określane w zamówieniach składanych przez powodowe Zakłady. Ponadto z ustaleń Delegatury NIK w R., która badała całokształt działalności warsztatu rzemieślniczego produkującego sporne artykuły papiernicze, zrzeszonego w pozwanej Spółdzielni, wynika, że zakres ilościowo-wartościowy produkcji wyrobów papierniczych wykonanej w 1968 r. przez kontrolowany warsztat, nie daje podstaw do przyjęcia, aby produkcja ta miała charakter jednorazowy lub małoseryjny, niepowtarzalny ... (9 XI 1970 r. BO-10513/70)

§ 13. Jeżeli przepisy dotyczące uzgadniania i ustalania cen artykułów nietypowych wykonywanych dla jednostek gospodarki uspołecznionej przez rzemieślnicze spółdzielnie zaopatrzenia i zbytu przewidują stosowanie w kalkulacji ceny określonych kosztów i narzutów — ustalona w umowie cena z pominięciem tych elementów kalkulacji nie jest dla stron wiążąca.

Jeżeli strony nie ustaliły ceny w ramach przysługującej im swobody, cenę tę władna jest ustalić państwowa komisja arbitrażowa. (2 XI 1970 r. BO-10388/70)

Zarządzenie Przewodniczącego Komisji Planowania z 13 II 1967 r. w sprawie ogólnych warunków umów sprzedaży oraz umów dostawy związanych z obrotem z zagranicą pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej (M. P. nr 12, poz. 64)

§ 35 import. Odbiorca przesyłki nie ma obowiązku żądania od kolei sporządzenia protokołu kolejowego, gdy ilość otrzymanego towaru zgodna była z ilością ustaloną przez kolej przy przeładunku na stacji granicznej, a wymóg domagania się sporządzenia takiego protokołu nie został zastrzeżony w umowie zawartej pomiędzy odbiorcą i przedsiębiorstwem handlu zagranicznego. (16 XI 1970 r. BO-11454/70)

Zarządzenie z dnia 30 XII 1966 r. Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w sprawie zasad i warunków umów o wykonanie obiektów budownictwa oraz zasad ustalania wynagrodzeń i dokonywania rozliczeń za te obiekty (M. P. z 1967 nr 2, poz. 9)

§ 116 i 121 pkt 3 w.w.o.b. Ustalenie, że producent i dostawca ponoszą odpowiedzialność za wady wmontowanych urządzeń, nie stanowi okoliczności zwalniającej wykonawcę robót od odpowiedzialności wobec inwestora za wady obiektu.

Z motywów uzasadnienia:

... Nietrafny jest pogląd rewizji, że wobec ustalenia odpowiedzialności producenta i dostawcy należało w konsekwencji zwolnić powoda od obowiązku zapłaty kary umownej. Powód (podwykonawca) bowiem odebrał bez zastrzeżeń dostarczone mu z wadami jawnymi urządzenia, wad tych we właściwym terminie nie reklamował, wadliwe urządzenia zamontował, zgłosił generalnemu wykonawcy do odbioru i mimo wyznaczenia mu terminu usunięcia wad dopuścił do odbioru z wadami, powodując obciążenie generalnego wykonawcy karą umowną w wysokości 333 730 zł.

Ponieważ szkoda była następstwem działania powoda, dostawcy i producenta, obciążenie każdego z nich odpowiedzialnością znajduje uzasadnienie w art. 471 w związku z art. 361 kodeksu cywilnego. Zgodnie z § 116 w.w.o.b. (Mon. Pol. 1967, nr 2, poz. 9), powód obowiązany jest do zapłaty nie tylko kary umownej przewidzianej w § 121 pkt 3 w.w.o.b. wynoszącej 67 728 zł, lecz nadto odszkodowania uzupełniającego w kwocie zł 266 002 do wysokości szkody generalnego wykonawcy. Nietrafny jest zarzut rewizji, że powód obciążony został niewspółmiernie wysoka karą w porównaniu z dostawcą i producentem.

Dla oceny odpowiedzialności podwykonawcy z § 121 pkt 3 w.w.o.b. bez znacze-

nia pozostaje wartość wadliwych urządzeń (17 100 zł). Podstawę wymiaru kary stanowi bowiem wartość robót zgłoszonych do odbioru z wadami, a nie wartość wadliwych urządzeń ... (12 X 1970 r. BO-8980/70)

Zarządzenie Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 11 II 1970 r. w sprawie ogólnych warunków umów o realizacją inwestycji i o wykonanie remontów budowlanych (M. P. nr 7, poz. 66)

§ 103 zał. nr 1. Generalny wykonawca nie może domagać się w sporze przedumownym wyłączenia z umowy o budowę budynków mieszkalnych wykonawstwa instalacji anten zbiorowych telewizyjnych i radiofonicznych. (17 IX 1970 r. II-9449/70)

Zarządzenie Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 10 I 1970 r. w sprawie trybu weryfikacji terminów oddawania do użytku obiektów i robót (M. P. nr 2, poz. 15)

§ 2 pkt 3. Decyzja organów zwierzchnich ustalająca nowy termin wykonania roboty budowlanej nie oznacza sama przez się ekskulpacji za skutki zwłoki, a tym samym nie zwalnia z obowiązku zapłaty należnych kar za zwłokę w wykonaniu. (14 XII 1970 r. BO-11577/70)

Prawo Lotnicze (Dz. U. nr 32, poz. 153 ex 1962 r.)

Art. 89. Sporządzenie przez przewoźnika lotniczego na żądanie osoby uprawnionej protokołu stwierdzającego uszkodzenie przewożonego towaru nie może być uznane za równoznaczne ze złożeniem reklamacji. (2 VI 1970 r. III-1249/70/a)

Ogólne warunki ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem i rabunku zatwierdzone decyzją Ministra Finansów z 28 XII 1966 r. nr BPRMU 5776/328/66.

§ 31 ust. 2. Nie poparte należytych dowodami twierdzenia Państwowego Zakładu Ubezpieczeń, że księgowość ubezpieczającego nie pozwala ustalić wysokości szkody poniesionej na skutek włamania — nie może stanowić podstawy do uchylania się przez ten Zakład od obowiązku pokrycia szkody ubezpieczającego.

Z motywów uzasadnienia:

... Wysokość szkody ustala się na podstawie księgowości ubezpieczającego (§ 28 w zw. z § 32 ust. 2 o.w.u.)...

... Ze wskazanych postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia wynika, że zakład ubezpieczeń może skutecznie odmówić odszkodowania tylko wtedy, jeżeli zostaną ujawnione okoliczności, odbierające szkodzie charakter kradzieży z włamaniem albo też wyraźnie uprawniające PZU do odmowy odszkodowania, albo wreszcie dyskwalifikujące dane księgowości ubezpieczającego co do obliczenia wysokości szkody ...

... Brak jest też podstaw do przyjęcia, aby w sprawie zachodziły okoliczności dyskwalifikujące dane księgowości ubezpieczającego co do obliczenia wysokości szkody. W szczególności ani pozwany PZU takiej okoliczności nie przedstawił, ani też zebrany w sprawie materiał łącznie z aktami dochodzenia nie wskazuje na to, że okoliczności takie miały miejsce ... (29 XII 1970 r. BO-12420/70)

ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO
W SPRAWACH ZE STOSUNKU PRACY I O ZAOPATRZENIA
EMERYTALNE

Ustawa z dnia 23 I 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6).

Art. 17. Dodatkowe wynagrodzenia, wypłacane pracownikom zatrudnionym przy sprzątaniu w szkołach wyższych, w Polskiej Akademii Nauk i jej placówkach naukowych za sprzątanie w ramach ustanowionego czasu pracy dodatkowej powierzeni, wlicza się do wynagrodzenia, od którego zależy zastosowanie podwyżki przewidzianej w § 1 pkt 1 uchwały Rady Ministrów i Centralnej Rady Związków Zawodowych z dnia 30 grudnia 1970 r. w sprawie podwyżki najniższych płac, wprowadzenia dodatków do płac dla niektórych grup pracowników, podwyżki zasiłków rodzinnych oraz niektórych emerytur i rent (Mon. Pol. nr 44, poz. 352) (uchwała z dnia 4 VI 1971 r. III PZP 11/71).

Art. 17 i 70. Niedopuszczalne jest ponowne ustalenie podstawy wymiaru emerytury na podstawie zarobków osiągniętych po jej przyznaniu (wyrok z dnia 8 VII 1971 r. III URN 8/71).

Art. 24. Osoba, która w chwili powstania inwalidztwa ukończyła 30 lat i miała pięcioletni okres zatrudnienia w okresie ostatnich 10 lat, lecz nie zgłosiła wówczas wniosku o rentę inwalidzką, a po przerwie w pracy podjęła nowe zatrudnienie, nabywa prawo do renty inwalidzkiej, mimo, że w ostatnich 10 latach, licząc wstecz od daty zakończenia tego ponownego zatrudnienia, nie przepracowała co najmniej 5 lat (wyrok z dnia 7 VII 1971 r. III URN 9/71).

Art 35, 117 i 127 ust. 3. Matka, która pobierała rentę rodzinną po swym mężu w minimalnej wysokości (700 zł) nie ma prawa do renty rodzinnej po śmierci swego syna, albowiem fakt pobierania renty rodzinnej w tej wysokości nie uzasadnia przyjęcia, że pozostawała ona na utrzymaniu syna (uchwała z dnia 16 II 1971 r. III UZP 1/71).

Art. 42. Decydującą przesłanką dla oceny uprawnień do dodatku do renty dla żony rencisty będącej właścicielką, posiadaczką lub użytkowniczką gospodarstwa rolnego jest wysokość rocznego przychodu szacunkowego tego gospodarstwa ustalonego dla wymiaru podatku gruntowego bez względu na wysokość faktycznego dochodu uzyskiwanego z tego gospodarstwa oraz bez względu na to, kto z tego dochodu rzeczywiście korzysta (wyrok z dnia 13 III 1970 r. III URN 2/70).

Ustawa z dnia 23 I 1968 r. o świadczeniach pieniężnych przysługujących w razie wypadków przy pracy (Dz. U. Nr 3, poz. 8).

Art. 1. W razie śmierci pracownika uspołecznionego zakładu pracy z powodu wypadku przy pracy droga sądowa do dochodzenia roszczenia odszkodowawczego o zwrot kosztów pogrzebu (art. 446 § 1 k.c.) od tego zakładu pracy jest wyłączona (uchwała z dnia 8 IX 1970 r. III PZP 16/70).

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Ustawa z dnia 23 I 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6).

Art. 12. a) Przy ocenie zdolności do zarobkowania osoby zatrudnionej i pobierającej od kilku lat rentę inwalidzką III grupy, należy porównywać jej aktualny zarobek z zarobkiem pracowników o podobnym stażu i kwalifikacjach, zatrudnionych na podobnych stanowiskach pracy, a nie z zarobkiem tej osoby przyjętym za podstawę wymiaru jej renty, gdyż dawny zarobek wskutek podwyżek płac stał się realnie nieporównywalny (wyrok z dnia 20 I 1971 r. III TR 1564/70).

b) Za stany wymagające stałej lub długotrwałej opieki osób drugich uważa się takie stany, w których zainteresowany nie może ze względu na choroby lub kalectwa zapewnić sobie sam najprymitywniejszych warunków życiowych, czyli że nie jest on zdolny do samodzielnej egzystencji bez opieki i pomocy innej osoby (wyrok z dnia 14 IV 1971 r. III TR 141/71).

c) Przepis § 27 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 12. VIII. 1968 r. w sprawie ... zasad orzekania o inwalidztwie... (Dz. U. Nr 32, poz. 221) nie ma zastosowania do osób objętych ustawą z dnia 13 XII 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1963 r. Nr 55, poz. 299) albowiem stosownie do dyspozycji § 53 pkt 2 tego rozporządzenia — rozporządzenie to ma zastosowanie do tych osób tylko „odpowiednio” i ze zmianami wynikającymi m. innymi z art. 28 tej ustawy, który zawiera odmienne określenie pojęcia inwalidztwa (wyrok z dnia 15 III 1971 r. III TR 144/71).

Art. 17. Pracownik, któremu została przyznana renta od zarobków z ostatnich 12 miesięcy przed zgłoszeniem wniosku i równocześnie zawieszona z powodu dalszego zatrudnienia, nie ma prawa po ukończeniu tego zatrudnienia domagać się przyjęcia za podstawę wymiaru emerytury zarobków z 12 miesięcy zatrudnienia przypadających po przyznaniu emerytury (wyrok z dnia 5 III 1971 r. II TR 87/71).

Art. 45. Kwoty wypłacane nauczycielom — rencistom na podstawie instrukcji Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 VI 1967 r. nr K 73 - 175 - 8/67 mają charakter zapomogi i nie wpływają na wysokość dodatku z tytułu odznaczeń państwowych (wyrok z dnia 5 II 1971 r. III TR 1633/70).

Art. 65 i 74. Rencista, który z pracy wykonywanej tylko przez część miesiąca uzyskał zarobek przekraczający dopuszczalną granicę, traci prawo do emerytury lub renty za cały ten miesiąc (wyrok z dnia 25 II 1971 r. IV TR 1503/70).

Art. 77 ust. 1 pkt 3. Wstrzymanie wypłaty renty lub emerytury, podlegającej zawieszeniu z powodu posiadania dochodu, następuje od najbliższego terminu płatności po dacie decyzji organu rentowego o zawieszeniu prawa do tych świadczeń (wyrok z dnia 29 XII 1970 r. I TR 1982/70).

Art. 79 ust. 1. Osoba uprawniona w myśl art. 79 ust. 1 ustawy o p.z.e. do dalszego prowadzenia postępowania nieukończonego wskutek śmierci wnioskodawcy nie może rozszerzyć żądania zgłoszonego poprzednio przez wnioskodawcę (wyrok z dnia 20 I 1971 r. II TR 1910/70).

Ustawa z dnia 23 I 1968 r. o świadczeniach pieniężnych przysługujących w razie wypadków przy pracy (Dz. U. Nr 3, poz. 8).

Art. 1 ust. 2. Mimo stwierdzenia, że pracownik rażąco niedbałym zachowaniem się naruszył przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy i spowodował przez to wypadek przy pracy, w którym doznał uszczerbku na zdrowiu, nie można uznać tego jego zachowania się za wyłączną przyczynę wypadku, jeżeli zakład pracy wiedział o nieprzestrzeganiu tych przepisów i tolerował ten stan rzeczy, nie dążąc do jego naprawienia w drodze nadzoru (wyrok z dnia 3 VII 1971 r. I TO 1240/71).

Art. 2 ust. 3. Wypadek, jakiemu uległ pracownik w miejscowości, do której został delegowany przez zakład pracy, nie jest zrównany z wypadkiem przy pracy, jeśli zdarzył się w dniu wolnym od pracy a nie przy pracy (wyrok z dnia 16 IX 1971 r. I TO 1360/71).

Art. 10. Przy ustalaniu wysokości wyrównania przewidzianego w art. 10 ustawy wypadkowej bierze się pod uwagę zarobek pracownika z ostatnich trzech miesięcy przed wypadkiem przy pracy zmniejszony o podatek od wynagrodzeń i o składkę na cele emerytalne (wyrok z dnia 31 V 1971 r. I TO 725/71).

Art. 11. a) Opinia lekarzy biegłych ograniczająca się do podania procentu trwałego uszczerbku na zdrowiu bez określenia pozycji załącznika do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 29 X 1968 r. (Mon. Pol. Nr 49, poz. 343), na podstawie której procent ten został ustalony, nie czyni zadość wymaganiom § 1 art. 275 prawa o sądach ubezpieczeń społecznych (wyrok z dnia 7 V 1971 r. III TO 7/71).

b) I. Poszkodowanemu wskutek wypadku przy pracy przysługuje jednorazowo odszkodowanie w wysokości odpowiadającej procentowi powypadkowego trwałego uszczerbku na zdrowiu;

II. W przypadkach wyczerpująco wymienionych w normach ocen dołączonych do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 29 X 1968 r. (Mon. Pol. Nr 49, poz. 343) od przyjęcia trwałego uszczerbku na zdrowiu wystarcza stwierdzenie utrwalenia się uszkodzenia lub wygojenia złamania;

III. Późniejsze zmniejszenie się powypadkowego uszczerbku na zdrowiu nie wpływa na zrealizowane już świadczenia;

IV Późniejsze trwałe powypadkowe pogorszenie się uszczerbku na zdrowiu daje poszkodowanemu podstawę do żądania różnicy między odszkodowaniem już otrzymanym a należnym wskutek tego pogorszenia (wyrok z dnia 12 VI 1971 r. I TO 675/71).

Art. 15 ust. 1 Stwierdzenie w ostatecznym orzeczeniu KIZ, że wypadek, który został uznany przez zakładową lub odwoławczą komisję powypadkową za wypadek przy pracy nie spowodował inwalidztwa lub śmierci pracownika, daje podstawę do odmówienia osobie zainteresowanej renty oraz jednorazowego odszkodowania w maksymalnej wysokości (wyrok z dnia 24 III 1971 r. III TR 1709/70).

Art. 21 a) Stwierdzenie przez organ państwowej inspekcji sanitarnej u pracownika uspołecznionego zakładu pracy choroby zawodowej, wymienionej w rozporządzeniu Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 16 VI 1968 r. (Dz. U., poz. 86), lecz nie objętej wykazem załączonym do rozporządzenia z dnia 18 VI 1968 r. (Dz. U. DOZ 147) jest równoznaczne ze stwierdzeniem nieistnienia choroby zawodowej i daje podstawę do odmowy świadczeń z art. 3 - 13 ustawy powypadkowej (wyrok z dnia 5 III 1971 r. I TR 2279/70).

b) Wobec związania komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia orzeczeniami organów państwowej inspekcji sanitarnej stwierdzającymi istnienie choroby zawodowej, zadania tych komisji ograniczają się w takiej sytuacji do wypowiedzenia się, czy zmiany wywołane tą chorobą powodują inwalidztwo i ewentualnie jakiej grupy (wyrok z dnia 6 IV 1971 r. I TR 553/71).

c) Świadczenia przewidziane w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 VI 1968 r. (Dz. U. nr 22, poz. 145) przysługują tylko od tego uspołecznionego zakładu pracy w którym poszkodowany ze względu na rodzaj lub warunki pracy był narażony na powstanie stwierdzonej u niego choroby zawodowej (wyrok z dnia 29 VII 1971 r. I TO 1179/71).

Ustawa z dnia 28 V 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Dz. U. z 1968 r. Nr 3, poz. 19).

Art. 2. a) Zatrudnienie w organach wymienionych w art. 2 ust. 2 pkt. 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym górników na stanowiskach wymagających kwalifikacji inżyniera lub technika w zakresie górnictwa uważa się za pracę równorzędną z pracą górniczą również wtedy, gdy warunek przepracowania w kopalniach lub przedsiębiorstwach, określonych w art. 2 ust. 1 pkt 1-4 tej ustawy, co najmniej 5 lat pod ziemią lub na odkrywce w kopalni siarki albo w charakterze dozoru ruchu lub kierownictwa ruchu został spełniony dopiero po ukończeniu tego zatrudnienia (wyrok z dnia 20 III 1971 r. I TR 24443/70).

b) Praca w kopalni węgla jest tylko wtedy pracą górniczą w rozumieniu pkt. 1 ust. 1 art. 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym górników, jeżeli jest wykonywana pod ziemią, tj. pod stropem naturalnym (wyrok z dnia 3 VIII 1971 r. I TR 647/71).

Art. 13. Górnik, który w chwili utraty prawa do górniczej renty inwalidzkiej z tytułu wypadku w zatrudnieniu był już inwalidą z powodu innych przyczyn i spełnia wymagania ust. 1 art. 13 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym górników, nabywa prawo do górniczej renty inwalidzkiej przewidzianej dla inwalidów z innych przyczyn niż wypadek w zatrudnieniu (wyrok z dnia 30 III 1971 r. I TR 2477/70).

Ustawa z dnia 23 I 1968 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 10).

Art. 10. Udzielenie pracownikowi kolejowemu — na wniosek komórki organizacyjnej resortu Komunikacji — bezpłatnego urlopu w celu jego zatrudnienia przez tę komórkę, należy uważać za przeniesienie w rozumieniu § 2 zarządzenia Ministra Komunikacji z dnia 12 IV 1969 r. (Mon. Pol. nr 18, poz. 116) (wyrok z dnia 10 III 1971 r. II TR 51/71).

Art. 54 oraz art. 78, 80 i 81 ustawy o p.z.e. W okolicznościach przewidzianych w ust. 2 art. 80 ustawy o p.z.e. organ rentowy może — na zasadzie art. 81 ust. 1 pkt. 1 tej ustawy — potrącić renciście nadwyżkę, wypłaconą ponad należne mu w myśl art. 78 kwoty z tytułu zbiegu świadczeń o charakterze rentowym — tylko za okres dwunastu miesięcy (wyrok z dnia 5 III 1971 r. II TR 22/71).

Ustawa z dnia 29 III 1965 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników (Dz. U. Nr 13, poz. 90).

Art. 47. Punkt skupu butelek nie jest sklepem w rozumieniu § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 IV 1968 r. (Dz. U. nr 10, poz. 71), wobec czego osoba prowadząca taki punkt na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej, zawartej na okres co najmniej sześciu miesięcy z przedsiębiorstwem podległym lub nadzorowanym przez Ministerstwo Handlu Wewnętrznego lub ze spółdzielnią zrzeszoną w Związku Spółdzielni Spożywców „Społem”, w Centrali Rolniczej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” i w Centrali Spółdzielni Ogrodniczych, nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rzemieślników (wyrok z dnia 15 V 1971 r. I TR 705/71).

Opracował
Tadeusz Wasylecki